

УДК 336.62

Малишко В. В.,*студент Національного університету "Острозька академія"**Науковий керівник:**к.е.н., доц. Кривицька О. Р.*

РОЗПОДІЛ ВАРТОСТІ ЧИСТИХ АКТИВІВ ІСІ В УКРАЇНІ ЗА ТИПАМИ ІНВЕСТИРІВ

На сучасному етапі розвитку економіки України важливо підтримувати баланс інвестицій в країні та заощаджень. Для такої мети функціонує фінансовий ринок, який трансформує заощадження інституціональних інвесторів у інвестиції, при цьому важливу роль в досягненні цієї мети відіграють фінансові посередники: банківські установи, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування та інші.

Важливе місце у створенні інвестиційних ресурсів в Україні відводиться саме інститутам спільного інвестування, адже частка активів ІСІ в управлінні у ВВП України сьогодні досягає близько 10% і постійно зростає, разом з цим, учасниками таких організацій є більше 1% населення країни.

Проте на сьогодні як для ринку спільного інвестування, так і національної економіки загалом негативним явищем стає досить висока диференціація доходів населення, разом з цим, досить низький їх рівень в окремих категорій громадян, що і є причиною того, що населення не бере активної участі у інвестуванні, так як часто тимчасово вільні кошти відсутні. Ще однією причиною того, що учасниками ІСІ є досить незначна частка населення є недовіра, до таких інституцій, при цьому це стосується скоріше фізичних осіб ніж юридичних.

Метою дослідження є виділення закономірностей розподілу вартості чистих активів публічних інвестиційних фондів відповідно до типів інвесторів.

Доцільно зазначити, що вартість чистих активів інституту спільного інвестування – величина, що визначається як різниця між сумою активів інституту спільного інвестування з урахуванням їх ринкової вартості і розміром зобов'язань інституту спільного інвестування [1].

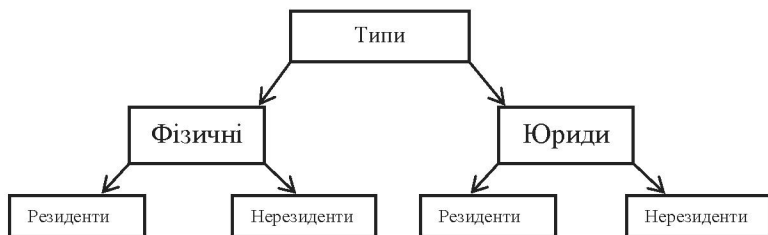

Рис.1. Типи інвесторів інститутів спільного інвестування

Відповідно до такого поділу на типи інституційних інвесторів наведемо аналітичні дані, щодо їх участі у розподілі вартості чистих активів у всіх невенчурних інститутах спільного інвестування у таблиці 1.

Таблиця 1
Розподіл вартості чистих активів ІСІ в Україні за типами інвесторів фізичних осіб у період 2009-2011 років, % від ВЧА [2,3,4]

Інвестори фондів	2009	2010	2011	Абсолютний приріст, %		Темп приросту, %	
				2010-2009	2011-2010	2010-2009	2011-2010
Відкриті:	79,19	60,47	50,6	-18,72	-9,87	-23,64	-16,32
Резиденти	78,89	58,62	50,4	-20,27	-8,22	-25,69	-14,02
Нерезиденти	0,3	1,85	0,2	1,55	-1,65	516,67	-89,19
Інтервальні:	24,771	54,81	49,5	30,04	-5,31	121,27	-9,69
Резиденти	24,77	54,57	49,4	29,8	-5,17	120,31	-9,47

Нерезиденти	0,001	0,24	0,1	0,24	-0,14	23900,00	-58,33
Закриті (невенчурні):	1,1008	25,88	25,0	24,78	-0,88	2251,02	-3,40
Резиденти	1,1	25,69	24,9	24,59	-0,79	2235,45	-3,08
Нерезиденти	0,0008	0,19	0,1	0,19	-0,09	23650,00	-47,37
Усі (невенчурні):	3,9785	27,93	26,1	23,95	-1,83	602,02	-6,55
Резиденти	3,97	27,69	26	23,72	-1,69	597,48	-6,10
Нерезиденти	0,0085	0,24	0,1	0,23	-0,14	2723,53	-58,33

Варто зазначити, що серед інвесторів фізичних осіб, найбільше коштів вкладають у публічні інвестиційні фонди саме резиденти, частки ж нерезидентів у чистих активах ІСІ є незначними.

Найбільші частки фізичних осіб у чистих активах відкритих та інтервальних інвестиційних фондів, хоча як бачимо з таблиці 1 такі частки постійно спадають. Така ситуація можлива із-за того, що відповідні типи ІСІ (інтервальні та відкриті) не є надто дохідними і в період кризи показували найбільший спад дохідності, незважаючи на їх низьку ризиковість.

Найбільший ріст у чистих активах фізичних осіб показали зариті інвестиційні фонди за період 2009-2011 років, хоча зростання частки інвесторів фізичних осіб у чистих активах такого типу ІСІ не є по-

казником того, що збільшилась кількість вкладників, адже специфіка закритих ІСІ полягає в тому, що інвестори не можуть входити чи виходити з інвестиційного фонду в будь-який момент, як у відкритих ІСІ, чи в певні інтервали часу, як у інтервальних.

В закритих інвестиційних фондах суму чистих активів можна отримати лише по припиненню діяльності фонду, тому ми думаємо, що значній долі росту частки фізичних осіб у чистих активах такі фонди завдячують не кількості вкладників, а довгостроковому приросту активів, адже як ми знаємо закриті ІСІ характеризуються досить високою дохідністю саме через ризиковість вкладень.

Частки юридичних осіб у чистих активах ІСІ подано в таблиці 2.

Таблиця 2

Розподіл вартості чистих активів ІСІ в Україні за типами інвесторів юридичних осіб у період 2009-2011 років, % від ВЧА [2,3,4]

Інвестори фондів	2009	2010	2011	Абсолютний приріст, %		Темп приросту, %	
				2010-2009	2011-2010	2010-2009	2011-2010
Відкриті:	20,81	39,54	49,3	18,73	9,76	90,00	24,68
Резиденти	11,66	25,37	35,6	13,71	10,23	117,58	40,32
Нерезиденти	9,15	14,17	13,7	5,02	-0,47	54,86	-3,32
Інтервальні:	75,231	45,19	50,5	-30,041	5,31	-39,93	11,75
Резиденти	75,23	39,95	48,4	-35,28	8,45	-46,90	21,15
Нерезиденти	0,001	5,24	2,1	5,239	-3,14	523900,00	-59,92

Закриті (невенчурні):	98,9	74,13	75	-24,77	0,87	-25,05	1,17
Резиденти	89,14	65,88	65,4	-23,26	-0,48	-26,09	-0,73
Нерезиденти	9,76	8,25	9,6	-1,51	1,35	-15,47	16,36
Усі (невенчурні):	95,99	72,07	73,9	-23,92	1,83	-24,92	2,54
Резиденти	86,63	63,71	64,4	-22,92	0,69	-26,46	1,08
Резиденти	9,36	8,36	9,5	-1,00	1,14	-10,68	13,64

Як і у випадку розподілу часток фізичних осіб за фондами, розподіл часток юридичних осіб також є нерівномірним. Найбільша частка юридичних осіб у чистих активах закритих інвестиційних (у 2011 році – 75%), хоча за період 2009-2010 років бачимо значний її спад. Щодо інтервальних та відкритих ІСІ, то тут повторюються ті ж тенденції, що і з частками фізичних осіб у їх чистих активах. Потрібно відмітити, що на сьогодні близько 2/3 власників чистих активів публічних ІСІ є юридичні особи, що вказує на те, що громадяни України ставляться до таких інституцій з недовірою.

Отже, структура інвесторів фізичних та юридичних осіб у чистих активах публічних інститутів спільного інвестування є досить нерівномірною – переважаючу частку займають юридичні особи у закритих та інтервальних ІСІ, хоча публічні інвестиційні фонди, в загальному призначені для акумулювання коштів фізичних осіб. На нашу думку, для залучення більшої кількості інвесторів фізичних осіб адміністраціям таких організацій потрібно розробляти певні маркетингові засоби просування своїх послуг, брати активну участь у розробці стандартів діяльності ІСІ, а також проводити раціональну політику, щодо вхідних витрат інвесторів.

Література:

1. Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) № 2299-III, поточна редакція від 20.06.2012 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1087.687.1&nobreak=1>.
2. УАІБ: Аналітичний огляд ринку ІСІ в Україні за 2009 рік // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/files/articles/1252/63/2009.pdf>.
3. УАІБ: Аналітичний огляд ринку ІСІ в Україні за 2010 рік // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/files/articles/1422/57/2010.pdf>.
4. УАІБ: Аналітичний огляд ринку ІСІ в Україні за 2011 рік // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/files/articles/1519/68/Q2%202011.pdf>.